

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0525U000461

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 19-10-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Панченко Ольга Іванівна

2. Olha I. Panchenko

Кваліфікація: к. ю. н., с.д., 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 12.00.05

Назва наукової спеціальності: Трудове право; право соціального забезпечення

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 20-11-2025

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Тренінговий центр прокурорів України

Код за ЄДРПОУ: 43556710

Місцезнаходження: вул. Юрія Ілленка, Київ, 04050, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Офіс Генерального прокурора

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 64.700.02

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Немає

Код за ЄДРПОУ: 0

Місцезнаходження: 00000

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06.77.90

Тема дисертації:

1. Проблеми відшкодування моральної шкоди працівнику в трудовому праві України
2. Problems of compensation for moral damage to employees in Ukrainian labor law

Реферат:

1. Дисертація представляє теоретичне узагальнення та пропонує інноваційні підходи до розв'язання наукової проблеми, пов'язаної з регулюванням відшкодування моральної шкоди у трудовому праві України. Виявлені проблеми стали фундаментом для формування цілісної концепції, а також для розробки практичних пропозицій та рекомендацій, спрямованих на покращення трудового законодавства в цій галузі. Виокремлено етапи розвитку інституту моральної шкоди загалом та у трудовому праві зокрема, адже процес його становлення у вказаних правовідносинах не відбувався окремо, а є органічним продовженням зазначеного циклу: 1) зародження інституту моральної шкоди у римському праві (451 – 449 р. до н. е.); 2) виникнення інституту моральної шкоди на території України (XI – середина XV ст.); 3) формування інституту моральної шкоди на українських землях (середина XV – початок XX ст.); 4) становлення інституту моральної шкоди у радянському союзі (1917 – 1991 рр.); 5) закріплення інституту моральної шкоди з проголошенням незалежності України (1991 – 2003 рр.); 6) розвиток інституту моральної шкоди (2003 р. – по сьогодні). Робота над розвитком цього інституту у трудовому праві України продовжується, про що свідчить низка

зареєстрованих в ВР України проектів Трудового кодексу, де пропонується детальна регламентація досліджуваного питання. Встановлено, що однією з головних проблем наразі є відсутність закріпленого поняття моральної шкоди; законодавець наводить лише перелік обставин, в яких вона виражається. Водночас, у законодавстві окремих країн безпосередньо зазначено, що саме розуміється під цим поняттям. Ми вважаємо такі конкретні визначення цього інституту доречними, адже в цьому разі у суддів не виникає питань, чи можна вважати ті чи інші негативні переживання особи моральною шкодою; всі вони детально перераховані у відповідному законі. Розглянуто формулювання цього поняття, надані у матеріалах судової практики (вітчизняної, зарубіжної та ЄСПЛ), відповідних працях українських та закордонних учених. На основі проведеного аналізу, запропоновано власне визначення моральної шкоди, заподіяної працівникові, якою є душевні, психічні та/або фізичні страждання, які виникають внаслідок порушення роботодавцем основних прав працівника, закріплених у законодавстві, трудовому договорі чи контракті, що призводять до втрати нормальних життєвих зв'язків, вимагають від нього додаткових зусиль для організації свого життя та інших негативних наслідків, а також у разі приниження честі, гідності та ділової репутації працівника. Доведено, що одним зі складних питань трудового права є відмежування моральної шкоди від матеріальної шкоди у цій галузі, адже КЗпП України оперує ще й поняттями матеріальної відповідальності за шкоду, заподіяну працівником роботодавцеві, яка, у свою чергу, поділяється на повну, обмежену й колективну, й матеріальної відповідальності роботодавця за шкоду, завдану ним працівникові. Розмежування проведено за наступними критеріями: закріплення у відповідних нормах трудового законодавства; суб'єкт відшкодування шкоди; суб'єкт, який має право на відшкодування; підстава для відшкодування шкоди; умови для притягнення до відповідальності; перелік діянь, у результаті вчинення яких суб'єкт отримує право на відшкодування; форма причинно-наслідкового зв'язку; форма вина правопорушника; розмір відшкодування.

2. The dissertation presents a theoretical generalization and offers innovative approaches to solving the scientific problem related to the regulation of compensation for moral damage in Ukrainian labor law. The problems identified became the basis for the formation of a comprehensive concept, as well as for the development of practical proposals and recommendations aimed at improving labor legislation in this area. The stages of development of the institution of moral damage in general and in labor law in particular have been highlighted, since the process of its formation in the specified legal relations did not take place separately, but is an organic continuation of the specified cycle: 1) the emergence of the institution of moral damage in Roman law (451–449 BC); 2) the emergence of the institution of moral damage on the territory of Ukraine (11th–mid-15th centuries); 3) the formation of the institution of moral damage on Ukrainian lands (mid-15th–early 20th centuries); 4) the establishment of the institution of moral damage in the Soviet Union (1917–1991); 5) the consolidation of the institution of moral damage with the proclamation of Ukraine's independence (1991–2003); 6) development of the institution of moral damage (2003–present). The work on the development of this institution in Ukrainian labor law continues, as evidenced by a number of draft Labor Codes registered in the Verkhovna Rada of Ukraine, which propose detailed regulation of the issue under study. It has been established that one of the main problems at present is the lack of a fixed concept of moral damage; the legislator only provides a list of circumstances in which it is expressed. At the same time, the legislation of some countries directly specifies what is meant by this concept. We consider such specific definitions of this institution to be appropriate, since in this case judges do not have questions about whether certain negative experiences of a person can be considered moral damage; they are all listed in detail in the relevant law. The wording of this concept, as provided in the materials of judicial practice (domestic, foreign, and the ECtHR), and in the relevant works by Ukrainian and foreign scholars, has been considered. Based on the analysis, we propose our own definition of moral damage caused to an employee, which is emotional, mental, and/or physical suffering resulting from the violation of the employee's fundamental rights enshrined in legislation, employment agreement or contract by the employer, leading to the loss of normal social connections, requiring additional efforts to organize his/her life and other negative consequences, as well as in cases of humiliation of the employee's honor, dignity, and business reputation. It has been proven that one of the complex issues of labor law is the distinction between moral damage and material damage in this area, as the Labor Code of Ukraine also uses the concepts of material liability for damage caused by an employee to an employer,

which, in turn, is divided into full, limited, and collective liability, and material liability of an employer for damage caused by to an employee. The distinction has been made according to the following criteria: enshrinement in the relevant provisions of labor legislation; the subject of compensation for damage; the entity entitled to compensation; the basis for compensation for damage; the conditions for bringing to justice; the list of acts as a result of which the entity is entitled to compensation; the form of causality; the form of fault of the offender; the amount of compensation.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Панченко О. І. Особливості відшкодування моральної шкоди, завданої працівнику, у Канаді. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 3/2022. С. 133–136. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-3/29>
- Панченко О. І. Методика визначення розміру відшкодування моральної шкоди, завданої працівнику, у деяких європейських країнах. Аmparo. 2022. Спецвипуск. Т. 2. С. 173–179. DOI: <https://doi.org/10.26661/2786-5649-2022-спец-2-25>
- Панченко О., Дрозд О. Питання загальних критеріїв відшкодування моральної шкоди, заподіяної працівникові. Юридична психологія. 2022. Т. 31. № 2. С. 18–24. DOI: <https://doi.org/10.33270/03223102.18>
- Panchenko O. I. Conditions for compensation for moral damage caused to the employee. Право і безпека. 2023. № 2 (89). Р. 178–186. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2023.2.16>
- Панченко О. І. Генеза розвитку інституту відшкодування моральної шкоди у трудовому праві. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. 2023. Вип. 63. С. 418–431. DOI: <https://doi.org/10.15330/apiclu.63.4.18-4.31>
- Панченко О. І. Відшкодування моральної шкоди працівнику, заподіяної нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням (приклад Туреччини). ScienceRise: Juridical Science. 2023. № 1(23). С. 23–29. DOI: <https://doi.org/10.15587/2523-4153.2023.276373>
- Панченко О. І. Відшкодування моральної шкоди працівнику, заподіяної внаслідок незаконного звільнення. ScienceRise: Juridical Science. 2023. № 2 (24). С. 17–24. DOI: <http://doi.org/10.15587/2523-4153.2023.283419>
- Панченко О. І. До проблеми визначення принципів відшкодування моральної шкоди, заподіяної працівнику. Національні інтереси України. 2024. № 2 (2). С. 219–227. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2024-2\(2\)-219-227](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2024-2(2)-219-227)
- Панченко О. І. До питання відмежування моральної шкоди від інших видів шкоди у трудовому праві. International Bulletin on Public Administration and Legal Affairs. 2024. № 1. С. 46–52. DOI: <https://doi.org/10.32844/ibpala-2024-1.06>
- Панченко О. І. Відшкодування моральної шкоди працівнику за законодавством Австралії. De Iure. 2024. № 2. С. 83–94. DOI: <https://doi.org/10.36074/DeIure.issue2.008>
- Панченко О., Щербань Т. Відшкодування моральної шкоди працівнику: проблема методики визначення розміру. Слово національної школи суддів України. 2024. № 3 (48). С. 175–186. DOI: [https://doi.org/10.37566/2707-6849-2024-3\(48\)-14](https://doi.org/10.37566/2707-6849-2024-3(48)-14)

- Панченко О. І. Особливості відшкодування моральної шкоди працівнику за законодавством Англії. *ScienceRise: Juridical Science*. 2024. № 4 (30). С. 4–9. DOI: <http://doi.org/10.15587/2523-4153.2024.325945>
- Панченко О. І. Національні підходи до визначення розміру компенсації моральної шкоди працівникам: досвід Франції, Німеччини та Іспанії. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2025. Вип. 2. С. 50–54. DOI: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2025.2.9>
- Панченко О. І. Правовий механізм компенсації моральної шкоди у трудових правовідносинах: сутність та специфіка. *International Bulletin on Public Administration and Legal Affairs*. 2025. № 3. С. 52–59. DOI: <https://doi.org/10.32844/ibpala-2025-1.07>
- Panchenko O. I. The case-law from the ECHR regarding the compensation of moral damage to the employee. *Amazonia Investiga*. 2022. Vol. 11 (57). P. 48–55. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.57.09.5> (WoS)
- Panchenko O. The specifics of proving causing moral damage to the employee. *Reality of Politics*. 2022. Vol. 21. P. 93–107. DOI: <https://doi.org/10.15804/rop2022306>.
- Panchenko O. Procedural guarantees of compensation for moral damage to the employee. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2022. Vol. 2 (46). P. 284–290. DOI: <https://doi.org/10.51647/kelm.2022.2.43>
- Panchenko O., Rakul O., Tkachenko A., Panimash I. Compensation for moral damage to an employee suffered due to industrial accident or occupational disease. *Revista Eduweb*. 2023. Vol. 17 (3). P. 235–244. DOI: <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2023.17.03.20> (WoS)
- Panchenko O. Unlawful refusal of employment as a basis for compensation for moral damage. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2023. Vol. 6 (58). P. 179–186. DOI: <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.6.30>
- Panchenko O. The problem of defining moral damage caused to the employee. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2023. Vol. 6. P. 151–160. DOI: <https://doi.org/10.61345/1339-7915.2023.6.24>
- Panchenko O., Panimash Iu. Accident at Work as the Basis for Compensation for Moral Damage to the Affected Employee. *Review of Economics and Finance*. 2023. Vol. 21. P. 2760–2765. URL: <https://refpress.org/ref-vol21-a299/>
- Panchenko O., Yermakov Yu., Sevruk V., Pavlenko S., Oksin V. International experience of compensation for moral damage in labour relations. *Social and Legal Studios*. 2024. Vol. 7 (4). P. 272–280. DOI: <https://doi.org/10.32518/sals4.2024.272> (Scopus)
- Panchenko O., Sevruk V., Pavlenko S., Panimash Yu. Mobbing as a ground for compensation for moral damage to the employee. *Revista de Derecho de la Seguridad Social, Laborum*. 2025. No. 42. P. 225–241. URL: <https://revista.laborum.es/index.php/revsegsoc/article/view/1097> (Scopus)

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лукаш Сергій Станіславович

2. Serhii S. Lukash

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2957-8052

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Середа Олена Григорівна

2. Olena H. Sereda

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8252-1963

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57212605516; Web of Science Researcher ID: ABH-7537-2020;
<https://scholar.google.ru/citations?user=cuyOuwgAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ганечко Олена Миколаївна

2. Olena Hanechko

Кваліфікація: д. ю. н., доцент, 12.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Шостий апеляційний адміністративний суд

Код за ЄДРПОУ: 42250890

Місцезнаходження: вул. Московська, 8, Київ, 01010, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Бурдін Михайло Юрійович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Бурдін Михайло Юрійович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Подорожній Євген Юрійович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна